

Timo Porkkala

LT, ylilääkäri
Palvelujohtaja Kirurgia ja anestesia
PSHP, TAYS, Sydänsairaala
timo.porkkala@sydansaaraala.fi

Sydänsairaala Tampereelle rakentamassa

Taysin Sydänkeskuksen juuret johtavat vuoteen 2003, jolloin se perustettiin Tampereelle konservatiivisen toimialueen taseyksikkönä. Tuolloin lähtökohtana oli koota samaan toimintayksikköön sydänpotilaan hoitoon tarvittavat resurssit. Henkilökunnan suhteen tässä onnistuttiinkin, mutta oma katto pään päälle jäi saamatta ja toiminta alkoi olemassa olevissa tiloissa. Vuosien mittaan tiloja toki saatiin lisää ja vanhoja remontoitiin, mutta edelleen toiminta oli fyysisesti hyvin hajallaan. Sydänkeskuksesta voitiin puhua toiminnallisesti yhtenäisenä keskuksena, mutta samaan aikaan potilaita kuljeteltiin pitkin sairaalan käytäviä tuhansia kilometrejä vuosittain.

Kuva 1. Juuri valmistunut Sydänsairaala muun etupihan ollessa vielä rakennustyömaana. Kuva Timo Porkkala, 2018.

Taysin Sydänkeskus muuttui osakeyhtiöksi vuonna 2010, mutta tämä ei tuonut tilanteeseen helpotusta. Taysin sairaalatoimintojen kasvaessa tilat Kaupin tontilta alkoivat kuitenkin loppua muiltakin tälle vuosikymmenelle tultaessa ja todettiin, että lisärakentaminen on aiheellista. Jäsenkuntien tiukasta taloustilanteesta huolimatta käynnistettiin sairaalakampanuksen suurin rakennusprojekti, Taysin etupihahanke. Alun perin tuuta Sydänsairaala ei oltu suunniteltu etupihalle, mutta erinäisten muiden vaihtoehtojen punnitsemisen jälkeen se sai paikan sairaala-alueen parhaalta paikalta. Osakeyhtiönä rahoitimme rakennushankkeen itse omistajamme Pirkanmaan sairaanhoitopiirin toimiessa hankkeemme takaajana. Kun päätös Sydänsairaalan rakentamisesta tehtiin, ei aikaa ollut hukattavaksi, koska liityimme kokonaishankkeeseen viimeisenä ja tavoitteena oli, että Sydänsairaala valmistuu etupihan rakennuksista ensimmäisenä. Näin tapahtuikin, tammikuun alussa 2018 rakennus vastaanotettiin ja alkoi uuden sairaalarakennuksen varustelu ja viimeistely potilas-toimintaa varten. Sydänsairaalan lisäksi alueelle rakennetaan ns. D-siipi, johon siirtyvät TULES (tuki- ja liikuntaelinsairaudet), VASKULA (verisuonikirurgia ja toimenpideradiologia), RASYVA (äidit vastasyntyneine vauvoineen sekä tulevat äidit) sekä keskitetty välinehuoltokeskus. Lastensairaala sijoittuu niin ikään etupihalle ja pihakannen alle rakennetaan maanalainen pysäköintihalli.

Tavoitteena oli minimoida potilaan kulkemat matkat.

Potilasvirrat suunnittelun pohjana

Sydänsairaalan suunnittelu käynnistettiin analysoimalla potilasvirrat vanhoissa tiloissa. Potilasvirroilla ymmärretään potilaiden (ja pitkälti myös henkilökunnan) kulkemia reittejä sairaalan sisällä hoitajakson aikana. Henkilökunnan käyttämät reitit kartoitettiin erikseen esimerkiksi vuodeosaston sisäisessä liikenteessä. Potilasvirta-analyysin tulosten perustella hahmoteltiin eri kerrosten karkea pohjapiirros sekä kunkin toimintayksikön

tilaohjelma. Tavoitteena oli minimoida potilaan kulkemat matkat. Omat rajoitteensa asetti käytävissä oleva tontti, joka mahdollisti noin 2400 m² kerrosalan kuhunkin kerrokseen. Rakentamisvaihe kesti noin kaksi vuotta, ja tulevien yksiköiden toiminnallisia suunnitelmia kehitettiin ja täsmennettiin vielä aivan rakentamisen loppuvaiheessakin. Esimerkiksi oman välinehuollon rakentaminen toteutettiin kevään 2018 aikana siten, että se saatiin käyttöön noin viikko muuton jälkeen.

Projektipäällikkönä olemisen autuus

Olin hankkeen toiminnallinen projektipäällikkö eli toimin käyttäjien edustajana sairaalasuunnittelun ja rakentamisen ammattilaisten suuntaan. Tehtäväni oli osaltaan huolehtia siitä, että toiminnalliset suunnitelmat muuntuisivat toimiviksi tiloiksi. Käytännön toimintamalliksi suunnittelun

edetessä valittiin kerroskohtaiset moniammatilliset työryhmät, joiden kautta käyttäjien näkökulma pyrittiin huomioimaan. Usein projektipäällikön olo oli kuin olisi puun ja kuoren välissä kun piti yhteen sovittaa hyvin perusteltuja toimintamalleja ja niiden vaatimia tilaratkaisuja rakentamisen todellisuuteen. Neliöitä

oli käytössä rajallinen määrä ja kaikkia tulevia käyttäjiä tarpeineen piti ajatella tasapuolisesti. Ratkaisuksi nousi potilaidemme edun nostaminen tärkeimmäksi periaatteeksi, mikä helpotti joskus kipeidenkin päätösten tekoa.

Potilaan ääni kuuluviin

Ensisijainen suunnitteluperiaate oli siis sujuva potilaan kulku ja potilaslähtöinen hoitoprosessi uusissa tiloissa. Lisäksi korostettiin suunnitteluratkaisuja, jotka mahdollistavat mahdollisimman hyvän potilaskokemuksen. Apunamme oli myös potilasraati, joka sai sanoa mielipiteensä suunnitelmista. Kokonaisuutena onnistuimme mielestäni hyvin, jos kohta muutamiin kohtiin lisäneliöt eivät olisi olleet haitaksi. Toiminnalliset suunnitelmat ja niiden kautta hahmotunut tilaohjelma muuntui

>>

Kuva 2. Sydänsairaalan tuloaula. Kuva Timo Porkkala, 2018.

arkkitehtien ja erikoissuunnittelijoiden näyttöruuduilla konkreettiseksi rakennuspiirustuksiksi. Suunnittelu tapahtui käyttäen hyväksi uusimpia tietoteknisiä ratkaisuja, kuten virtuaalimallinnuksen kautta muodostetut mallit, joissa voitiin liikkua 3D-lasit silmillä varmistaen, että esimerkiksi teho-osaston potilaspaikka laitteineen oli toimiva ja että potilaan kuljetus suunniteltua reittiä pitkin sinne onnistuu. Joissakin kohtaa käytimme myös pahvista rakennettuja malleja varsinaisten rakennettujen mallihuoneiden lisäksi varmistamaan yksittäisten tilojen mitoitus ja toimivuus.

Tilojen sijoittelu

Sydänsairaalan toiminnot jakautuvat siten, että maanalaisissa kerroksissa ovat tukitoiminnot kuten henkilökunnan pukuhuoneet, koko sairaalaa palvelevat varastotilat, siivouskeskus, lämmin ambulanssihalli, pyykki- ja jätehuollon tiloja, välinehuolto sekä tekniset tilat. Katutasen kerros sisältää avohoitotoimintoja (lääkäri- ja hoitajavastaanotot), fysioterapiatiloja sekä henkilökunnan työ- ja kokoushuoneita. Vastaanottoaula on pyritty toteuttamaan hotellinomaiseksi, ja sen seinälle on sijoitettu taiteilija Kirsti Tuokon taideteos ”Chillaa meidän kanssa”. Tässä kerroksessa on vuokralaisenaamme myös Hämeenmaan sydänpiiri, joka tarjoaa kolmannen sektorin toimijana neuvontaa ja vertaistukea arkeen palaavalle sydänpotilaalle edistään hänen toipumistaan. Toisessa kerroksessa sijaitsevat pääosin kardiologian toiminnot,

24-paikkainen päiväsasto toimenpidepotilaita varten, kardiologinen vuodeosasto, 12-paikkainen sydänvalvonta sekä kardiologian viisi toimenpidesalia. Kolmas kerros on pääasiassa kirurgisia potilaita varten käsittäen neljä leikkaussalia, 12-paikkaisen sydänpotilaiden teho- ja tehovalvontaosaston, sekä kirurgisen vuodeosaston. Molemmilla kerroksissa toimenpidetilat on sijoitettu keskelle rakennusta, jolloin etäisyys niihin osastoilta on mahdollisimman lyhyt. Samoin vuodeosastoilla, jotka on jaettu kumpikin kahteen moduuliin, varastoymp. tilat on sijoitettu moduulien keskelle.

Apunamme oli myös potilasraati.

Suunnittelussa pyrittiin siis löytämään paras mahdollinen tilojen sijoittelu toisiinsa nähden siten, että turha potilaan kuljettelu tai tavaroiden hakeminen olisi minimissään. Yhteenlaskettu paikkamäärä tehostetun hoidon tiloineen on noin 100 potilaspaikkaa ja henkilöstömäärä kokonaisuudessaan noin 450.

Uutta ajattelua logistiikkaan

Sairaalamme tukipalvelumallit ovat esimerkki asioiden uudelleen ajattelusta. Sydänsairaalalla on oma tukipalvelu- ja logistiikkahenkilöstö, jonka tehtävänä on osaltaan olla mahdollistamassa sujuva potilashoito ja potilaan hyvä kokemus. Henkilöstön työnkuva on varsin laaja, heidän vastuullaan on tarvike- ja instrumenttilogistiikka, sairaalahuolto sekä välinehuolto. Hoitotyön ammattilaiset voivat tällöin keskittyä omaan ydinosamiseensa. Sairaalamme varastotilat ovat tarkoituksellisesti melko niukat. Tarvikelogistiikkaan kuuluu yksi ”keskusvarasto” koko sairaalaa varten sekä leikkaussalien läpiantokaapit, johon täydennykset emokärrystä tehdään tiuhin välein. Sairaalaravikkeitä ei pääsääntöisesti siis varastoida toimenpidetiloissa erillisiin välivarastoihin, eivätkä ne niihin mahtuisikaan.

Ruusut ja risut

Sydänsairaalahanke on ollut mittava muutosjohtamishanke, joka on haastanut niin hankkeen johdossa olevat kuin lähiesimiehet ja työntekijätkin.

Kuva 3. Eduskunnan puhemies Paula Risikko leikkaamassa avajaisnauhaa 7.9.2018. Huomaa steriilit hansikkaat. Mukana Kanta-Hämeen shp:n johtaja Hannu Juvonen, Sydänsairaalan toimitusjohtaja Kari Niemelä sekä Pirkanmaan shp:n johtaja Rauno Ihalainen. Kuva Annamaria Palsi-Ikonen, 2018.

Noin kuukausi muuton jälkeen pyrimme arvioimaan keskijohdon ”learning cafe” -tilaisuuksilla sitä, miten hankkeessa onnistuttiin ja mitä olisi ehkä pitänyt tehdä tai kannattaisi jatkossa tehdä toisin. Saattaapa joku nuoremmista työntekijöistä nimittäin päästä vielä uudelleenkin uransa aikana vastaaviin suunnittelutilanteisiin. Ja joka tapauksessa jossain vaiheessa nykyisiin, uutuuttaan hohdaviin tiloihin tarvitaan remontteja. Tyytyväisiä oltiin siihen, että suunnittelua tehtiin Sydänsairaalan väen kanssa yhdessä ja että sen aikana henkilökunnan ääntä kuunneltiin. Toisaalta osa mukana olleista taas koki juuri päinvastoin: oma mielipide ei tullutkaan riittävästi huomioonotetuksi. Lisäksi muun muassa ajan puutetta eli hankkeen resursointia muun kiireen keskellä ja viestinnän puutteita kritisoitiin. On kai todettava, että kukin tässä monivuotisessa ponnistuksessa mukana ollut koki hyvin henkilökohtaisesti onnistumiset ja myös ne kohdat, joiden lopputulos ei ollut aivan omien tavoitteiden mukainen. Yleisesti tilaratkaisuihin ollaan kuitenkin tyytyväisiä ja myös siihen, että uusi sairaala saatiin valmiiksi aikataulussa. Kustannuksetkin pysyivät kohdullisen lähellä suunniteltua. Muutama viikko

toiminnan aloittamisen jälkeen tehdyssä kyselytutkimuksessa potilaillemme ja heidän omaisilleen uusia tiloja pidettiin raikkaina ja moderneina. Suurimmat arvostelut sai osittain sairaalamme alla olevan keskeneräisen pysäköintihallin toimivuus. Halli nimittäin otettiin pakon sanelemana käyttöön puolivalmiina. Se palvelee kuitenkin jo nyt sairaalamme potilasliikennettä kohtuullisesti.

Sydänsairaalan valmistuttua pystymme entistä paremmin tarjoamaan potilaan tarpeet huomioivaa sydänhoitoa uusissa tiloissamme. Vaikka yleisesti tilat ovatkin ”vain” toiminnan mahdollistajia, niiden merkitys sujuvan ja asiakaslähtöisen hoitoprosessin kannalta on kiistaton. ■

Sidonnaisuudet:

Tieto Oyj asiantuntijalääkäri, anestesia- ja leikkaustoiminnan vertaisarviointipalvelu